

Величка Настрадаинова
Благонравните

Никога няма да намериш жена без готов
отговор, освен ако се окаже без език.

Уилям Шекспир

Когато човек иска да убие тигър, той нарича това спорт;
когато тигърът иска да убие човек, наричаме това кръвожадност.

Джордж Б. Шоу

Марта Матева седеше и слушаше видеозаписа на монооперата „Ключ за Касандра“.

Тя сама изпълняваше тая опера от край до край.

Би трябвало да се предположи, че една близо петдесетгодишна дама, световноизвестна певица, ще слуша сериозно, съсредоточено и тайно ще си казва: „Това тук е направено превъзходно!“

Но стилът на Марта изключваше подобни действия. Тя пиеше кафе, вдигаше шум с лъжичката и досаждаше на мъжа си:

– Това според теб обой ли е или циганска зурна?... И чул ли си някога чисти корни, та и сега!

Матев не издържа. Стана и превключи телевизора.

– Щом се дразниш!

Марта бе готова да подеме кавга по тоя случай, но екранът до такава степен я изуми, че успя само да прошепне:

– Те ти, булка, Спасов ден! – и викна: – Ще го опухам! Ще ида и собственоръчно ще го опухам! Матю, поръчай веднага билети за „Монте Алба“!

Матю изумен загледа жена си. Тя посочи екрана зад гърба му. Той се обърна и видя... собствения си син. Двадесетгодишен красавец в екип на пилот от състезанията „Форум“.

Колата му – „Синият звяр“ – много подхождаше на стремителната му стойка.

Говорителят съобщаваше:

– И така, Борис Матев, новата изненада и новата надежда на „Форум“, ще стартира с номер единадесет, пръв измежду асовете...

Марта беше възмутена:

– Аз да не съм го прашала да става ас! Матю, намеси се, моля ти се! Най-накрая баща си! Не мога да понеса тоя удар!

Матю, за разлика от Марта, изглеждаше развеселен:

– Той е едно чудесно момче! Да не си помислила да му пречиш!

– Ще му преча, ще му преча, ще му преча! – заяви Марта. – Пратила съм го да става режисьор, а не шофьор!

– Когато ти съобщи, че ще членува в техния студентски клуб по автомобилизъм, ти не възрази...

– Не възразих. Но аз не съм му разрешавала да става ас!

– Ти трябва да се примириш с факта, че синът ти вече е пораснал!

– Аз съм една нещастна майка! Моите деца не ме слушат! Къде е Мария?

– На покрива.

Поръчай билетите! Аз ще се разправа и с нея! Най-накрая една майка не може да понеса всичко!

И Марта Матева се качи на покрива, където тринадесетгодишната ѝ дъщеря разпростираше някакви антени и много сръчно запояваше разни пластинки.

– Остави веднага тия телове и клечки! Повече няма да позволявам своеволия в моя дом!

Момичето се усмихна на войнствения тон на майка си и се хвърли на шията и:

– Ти си ми най-хубавата майка! Ти няма да ми развалиш играта!

– Никакви игри повече в моя дом! Достатъчно ме разиграва брат ти.

Вместо да изрази учудване, момичето се разскача:

– Значи е успял!

– Успял! Аз ще го наредя! И той ще занимава света със себе си!

– Мамо, не бъди ревнива! – заумилква се момичето. – Не може само ти да занимаваш света със себе си!

– Аз не занимавам света. Той се занимава с мен!

Да. Правилно. Светът се занимаваше с Марта Матева и нямаше как да не се занимава, защото на следващия ден вечерните вестници публикуваха огромна цветна фотография, която доста хора изрязаха.

На фотографията разгневената Марта Матева водеше за ухото шампиона Борис Матов, а той се опитваше да целуне свободната ѝ ръка.

Поместени бяха и изявления.

Марта Матева:

– Той има късмет, че закъснях и пристигнах след състезанието. Пет пари не давам за тия растения (сочи лавровия венец на гърдите на сина си), нито за разни лъскави гърнета (сочи златната купа „Форум“). Той или ще ме слуша, или ще има да си пати! Пратила съм го да става режисьор, а не – шофьор!

Борис Матов:

– Марта Матева е най-великолепната жена на света. Бих я обожавал даже и ако не ми беше майка. В нейна чест ще се откажа от спортната си кариера и ще се занимавам с професионалното си усъвършенствование. Центърът „Атлас“ прие предложението ми да правя филм за Сiera Роха.

Марта Матева:

– Разбира се. Време е да се хванеш с нещо сериозно. Моите поздравления, сине, желая ти успех!

Мария Матева, или както я наричаха „малката Матева“ смачка

вестника, после го оправи и хукна да търси баща си.

Той най-спокойно сътворяваше поредния си роман. Изуми се, когато чу:

– Татко! Мама е полудяла! Праща Борис на Сиера Роха!

Но преди Мария да успее да разясни на баща си за що се тревожи, Марта Матева благоволително да се завърне от „Монте Алба“.

– Толкова скоро? – се изненада мъжът ѝ.

– А ти какво искаш? Да стоя в хотела, обсадена от два батальона журналисти и четири армии почитатели на сина ги, за да ми задават потресаващия въпрос: „Защо забранявате на сина си да се състезава?“

– И ти им отговаряше: „Защото не обичам счупени синове“ – с примирение допълни Матев.

– Не обичам. Някой да има нещо против?

– Тогава защо го пращаш при бегсите? – скочи срещу майка си малката Матева.

– Какви бегси?

– Той каза, че отива да снима филм в Сиера Роха, значи филм за бегсите, а ти му желаш успех. Знаеш ли поне кои са бегсите?

– Разбира се. Някакво измряло тракийско племе.

– Измрелите траки са ги наричали „беси“, а тия са „бегси“!

– Е, и какво от това? – невъзмутимо изрече Марта.

– Господи! Какви непросветени родители имам! – се провикна малката Матева. – И никой от вас не е чукал за бегсите?

– Е, е... – измърмори Матев. – Не бяха ли там някъде... из Тихия океан?

– Не са „там някъде“, а на остров Сиера Роха.

– И какво като са там? – безгрижно попита Марта.

– Какво! Стоят си! И очакват поредната жертва!

– Каква жертва? – се надигна Матев.

– Ей такава! Досега никой не се е връщал от тоя остров в нормален вид.

– Ти пък откъде знаеш? – каза Марта.

– Какво по-точно знаеш? – настоя Матев.

– Знам!

– Няма нищо публикувано за бегсите – възрази Матев.

– За това можете да бъдете благодарни на вашата скъпоценна преса, която така старателно ви охранява от паника.

– Уточни се! – заповяда Матев.

– Пресата избягва всякакви сведения за бегсите, за да не се всява

смут, но аз и без нейната помощ се добрах до истината.

– Я не фантазирай! – сръза я Матев.

А Марта се заинтересува:

– Как си се добрала? До какво си се добрала?

– Чрез ония там „телове и клечки“ на покрива разбрах истината за бегсите. И мога с точност да съобщя техния брой (двадесет и четири екземпляра, които скоро ще станат четиридесет и осем) и техния произход (експеримента на онзи, смахнатия доктор Беля)...

– Доктор Беля е авторитетен учен! – напомни строго Матев.

– Авторитетен е, но се занимава с всичко, което не му е работа! Защо му трябваше да люпи бронзовото яйце?

– Момиченце, да не си започнало да съчиняваш и ти фантастични разкази като баща си? – се усмихна дяволито Марта.

– Мамо, моля ти се, представи си, че в тоя дом се е намерил някой, който говори сериозно. Ако обещаеш да ме слушаш, ще изложа фактите последователно.

Марта загледа Матев с укор:

– Виждаш ли как говори дъщеря ти? С „факти“ и „последователно“! Нейсе. Ще я изслушаме великодушно. Карай, детенце!

Малката Матева преглътна обидата и започна:

– На 12 май миналата година доктор Беля откри по време на експедиция странно бронзово яйце. И има неблагоприятното да го прибере на хладно. Тогава забеляза нещо невероятно: яйцето растеше! Постави го при по-ниска температура. Яйцето се уголеми значително по-бързо. Всяко понижаване на температурата караше яйцето да расте! Докторът събра шестте най-сведущи учени на планетата. Никой нищо не можа да каже. Решиха да пазят всичко в тайна. Но за мен няма тайни...

– Марта! – разтревожи се Матев. – Да не си натровила детето с оная ужасна сладоледена торта?

– Как не! Остави я да се изкаже. Виж колко интересни работи говори – нетърпеливо издума Марта.

Матев се разгневи:

– Говори глупости! Бълнува! Как си представяш яйце, което расте?

– Много просто. Най-напред е мъничко, после се уголемява, уголемява и става голямо – с възхитителна усмивка поясни Марта.

– Аз ще се изселя от тая къща! – се разяри Матев.

Марта го погледна невинно:

– Само обещавах, пък не изпълнявах! – И прегърна шерка си. –

Казвай, маменце!

На малката Матева в тоя момент страшно ѝ се искаше да бъде възрастна дама с име и научни звания. Въздъхна с примирение и допълни:

– В края на краищата, от яйцето се излюпи нещо живо, неவிжданo. Нещо подобно на двуутробно австралийско мече, само че и двуглаво.

– Е, е, не стига, че било двуутробно, ами сега – и двуглаво! – се възмути Марта.

Малката Матева подмина без отговор възклицанието:

– Това още е нищо. Защото „мечето“ не само че се раздвои и по този начин се получиха две същества, но тия двуутробни същества извадиха от „джобовете“ си по още едно яйце и яйцата, поставени при ниска температура, започнаха да растат...

– Я чакай, чакай! – прекъсна я Матев и подозрително попита: – Ти отде знаеш?

– От „клеките“ и „теловете“, казах. Направих си подслушвателна телеуредба.

– Момиченце, известно ли ти е, че подобни уредби са забранени със закон? – се разсмя съвсем не на място Марта.

– Да. Но законът е за пълноправни граждани. А аз съм малолетна.

Матев реши да смекчи тона си:

– Детенце, как успя да построиш подобна уредба?

– Конструктивните планове взех от библиотеката на дядо. Преди петдесет години те не са били тайна. А елементите, от които се състоят, всеки може да си купи от който и да е магазин.

Матев се умълча, потресен от безцеремонността на дъщеря си. Марта най-безгрижно ѝ наля вишневи сок:

– Пийни, маменце, и говори. Много е интересно.

Малката Матева послушно изпи сока и продължи:

– От яйцата изскочиха нови „мечета“ и... въобще съществата взеха да се размножават. Заселиха ги на Сиера Роха. Доставиха компютри за връзка с животните и те проговориха с удивителна интелигентност. После за около два месеца научиха всички световни езици и наречия и захванаха да се „подмазват“. Това обаче не беше забелязано от учените, защото около тях и без това има твърде много подмазвачи. Учените се влюбиха в „мечетата“, нарекоха ги „бегси“, тоест „благодни“. Думата взеха от някакъв речник за мъртви езици. И за почнаха да им угаждат. Бегсите искат ниски температури – готово. Искат информация за човека – готово. А за себе си говорят, че нищо не знаят и не помнят. Тогава доктор Беля се усъмни и ги подложи на масов хипнотичен сеанс. И се

получи една адска история...

– Да не би тия „мечета“, вместо благонравни, да са порочни? – се усмихна снизходително Марта.

– По-зле! – заяви дъщеря ѝ. – Те са бъдещи убийци Ще ме изслушате ли, без да ме прекъсвате? Оказа се, че бегсите са членове на чужда цивилизация. Представители на тая цивилизация са долетели тук в дълбока древност. Без излишно вмешателство са се запознали с човечеството, с жизнените условия и климата на планетата. После предвидили, че след не знам колко хиляди години на Земята ще има нов ледников период. Това им се видяло много изгодно. Те живеят при ниски температури. Предвидили още, че по това време човечеството ще изчерпи познатите му енергийни запаси, а новите енергии ще бъдат още в период на изследване. Тогава решили да да обсебят Земята за своите потомци. Посадили това бронзово яйце на едно нищожно островче някъде отвъд Тропика на Козирога, закътали го в ниска, но дълбока пещера и си отишли спокойни, че щом температурата на Земята се понижи, от тая дупка ще изпълзят първите представители на великата им цивилизация, ще се възползват от безпомощността на човечеството и ще завладеят Земята. Но за зла участ, при експедиция, студентите на доктор Беля се наврели в пещерата да изследват някакви плесени и открили яйцето... Докторът го съхранил при ниска температура и... ма им помните какво ви говорих отначало?...

Матев обезпокоен гледаше ту жена си, ту дъщеря си и чакаше какво разрешение на въпроса ще му поднесат дамите, защото този разговор според него беше една не много мила шега и макар той да беше свикнал на подобно отношение (което донякъде подриваше авторитета му на глава на семейството) все пак надяваше се на благоприятен изход.

Само че, уви, уви, кризата се задълбочи, защото Марта на часа взе телефона и поиска да говори със сина си. Отвърнаха ѝ, че Борис Матев с присъщата си устремност преди четиридесет минути се е отправил със специален самолет към Сиера Роха. Малката Матева се разплака:

– Аз съм виновна! Аз му разправих за тия проклети бегси!

Матев започна да я тупа по раменете, като че ли се е задавила и да я утешава:

– Чакай, детенце, спри, моля ти се! Може да си въобразяваш...

Но малката Матева не само не спря, но си позволи да викне на баща си:

– Щом не ми вярвате, поговорете с вашия приятел Белята!

Марта запази удивително спокойствие. Набра номера на доктора и

попита с глас на отегчена русалка:

– Докторе, ще приемете ли да вечеряте с една стара и разтревожена жена?

Докторът замълча за секунда. Не защото не позна кой го безпокои. Заради Марта Матева той би отишъл да вечеря и в кратера на Етна. Не, не затова. Той просто пресмяташе за колко часа ще прелети Индийския океан. Но какво е Индийският океан за един безнадеждно влюбен мъж? И така... доктор Беля със закъснение от четиринадесет минути се появи на вечеря у Марта Матева.

Матев, забравил старата си вражда към този отчаян почитател на жена му, го посрещна като спасител.

Марта, блестяща и ухаеща, млада и привлекателна както винаги, му позволи да ѝ целуне ръка, а малката Матева с изумление забеляза, че докторът е един много приятен на глед, силен, стеснителен и изморен мъж. Малката Матева дори си спомни някаква реплика от пиеса за Клеопатра, чийто смисъл беше, че разлика от тридесет години между мъж и жена, които се обичат, е незначителна. Лошото беше, че на доктора и през ум не би му минала подобна мисъл, още по-малко – в присъствието на Марта Матева.

И тъй благодарение на несекващия чар на Марта от доктора бяха изтръгнати тайни, тоест бе получено потвърждение на думите на малката Матева.

Това силно влоши настроението на вечерящите. Да, да. Доктор Беля не успя да скрие, че с хората, които влизат в контакт с бегсите, стават особени промени.

Какво промени ли?

Най-напред – отклонения от нормалната човешка психика. При някои индивиди започва да се наблюдава прогресираща меланхолия, която ги тласка към самоубийство, у други – странна омраза към целия човешки род.

– Ето как действуват вашите отвратителни мечоци – не се стърпя малката Матева.

Преди докторът да успее да продума, Марта Матева го помоли:

– Само не питайте по какъв начин тая млада персона е научила за бегсите. И ми помогнете да прибера 11 си от тоя проклет остров.

– На острова могат да пребивават само лица, снабдени с разрешение на Съвета за опазване на Земята. Синът ви се е възползувал от текциите на центъра „Атлас“. Не, не, на вас няма да ви разрешат...

– Че кой ли пък ги пита? – почти се обиди Марта. – Те какво

мислят? Че ще си оставя момчето на някакви крокодилоподобни изродчета? Къде е това жалко учреждение, което разрешава?

Доктор Беля разбра окончателно, че си е взел беля на главата, и даде адреса.

Учреждението квартируваше на друг материк, но това не бе никаква пречка за Марта. Тя посред нощ вдигна разни дежурни и в четири часа призори полетя да спасява сина си.

Изуменият Матев не смогна да подреди едно правилно изречение и каза:

– Ами как, Мартичка, ти сега?...

А малката Матева се разплака:

– Ще ми се прахосат и хубавата майчица, и хубавият брат заради тия бегси...

Баща ѝ се зае да я успокоява:

– Няма, детенце, няма. Те, и двамата, са толкова ненормални, че бегсите едва ли ще им навредят.

По какъв начин Марта Матева успя да разстрои работата на цял Съвет за опазване на Земята, е неинтересно или по-скоро – в постъпките ѝ нямаше нищо, което да се различава от обичайния ѝ метод на действие.

С разрешителното в ръка, след няколко часа тя се стовари като кълбовидна мълния от ясното небе над острова Сиера Роха. А там около двадесетина бегси бяха наобиколили сина ѝ, водеха благонравни разговори с него и срамежливо се кипреха пред камерата.

– Охо! – каза вместо поздрав Марта. – Какво приятно общество! – извади от пътната си чанта сладкиши и провъзгласи: – Почти сама ги опекох.

Последният, когото тя почерпи, бе началникът на острова резерват. Той притича да разбере какво се твори на поверената му територия.

Марта му втична сладкиш в едната ръка, стисна сърдечно другата и го поведе към помещенията за хора, като междуременно му предаде поздрав, разпита го не се ли чувствава изоставен от човечеството на този пуст бряг и не му ли е омръзнало да поддържа изкуствено ниски температури на почвата и въздуха сред този топъл земен рай.

Началникът се мъчеше да изглежда строг, но Марта извади от бездънната си чанта саксийка, голяма колкото чашка за ликьор. В нея бе посаден почти микроскопичен кактус от толкова рядък вид, че началникът, страстен почитател на флората, ахна, а след като разбра, че това е подарък за него, окончателно бе покорен от Марта.

Тая Марта винаги е съумявала да използва човешките слабости, а

за този, който знае да прави това, няма нищо невъзможно.

И тя захвана да залива острова с очарованието си. Бегсите предано следваха Марта в разходките ѝ, слушаха я с одобрително вдигнати мундуци как пее привечер, дори и те се опитваха да пеят. Звучите, които издаваха, напомняха повече на жужене на рояк пчели, но все пак имаше нещо приятно в тях. Марта твърдеше, че бегсите ежечасно усъвършенствуват гласовете си и не след дълго от тях ще излезе нещо. Какво „нещо“, Марта не уточни. Пък и никой не я попита. Учените и помощният персонал, захласнати от безбройните приумици на Марта, се бяха отдали на някакво безразсъдно безгрижие. Единствен Борис Матов, незасегнат от общото състояние, бодър и работоспособен, правеше първия си документален филм (с дейното участие на Марта), но някакво съмнение писукаше в съзнанието му:

„Защо дойде тук майка ти? За да учи бегсите на пеене?“

Скоро въпросите се изпариха от главата на Борис. Изчезнали бяха две мечета. Съвсем незабелязано. Необяснимо.

Островът бе ограден чрез предпазно лъчение. Изключено бе някой да го напусне, без да заработят сигналните системи.

Останалите бегси кротко мълчаха или отговаряха според обичая си, не нищо, нищо, нищо не знаят.

Долетя комисия за разследване на случая.

В нейна чест изчезнаха четири мечета.

Пристигна специално обучен патрул. Той само успя да установи, че са се изгубили още осем мечета.

Съветът за опазване на Земята се разтревожи и изпрати специални представители.

По случай тяхното пристигане бе устроен нов атракцион: всички бегси пропаднаха, без да оставят и най-малката следа.

Комисиите се бяха събрали на съвместно заседание, когато в залата нахлу като пролетен вятър Марта и запита с отпаднал глас:

– А сега, след като ги няма бегсите, може ли да се изключи охлаждащата инсталация? Ще си разболея гласа на този студ.

Желанието ѝ бе изпълнено.

Само след час Марта се отправи към брега в плажна рокля и с бутилка мараскин в ръка. Щеше да утешава сипа си, който не успя да завърши първия си филм и затова сега се разсейваше, като снимаше разни миди и рани.

– Стават ли за ядене? – попита Марта.

Борис се сепна.

– Тук е доста топло – констатира Марта, а Борис си помисли:

„Но защо тя говори баналности?“

– Днес за обяд ще има само телешко с грах – съкруши го съвсем Марта.

„Господи! – разтревожи се Борис. – Да не би сестра ми да е говорила истината? Да не би бегсите да влияят на човешката психика? И при майка ми да се е получил обратният резултат – най-ексцентричната дама на планетата да се е превърнала в обикновена женица, която мисли само за готвенето и времето?“

Марта безгрижно подритваше камъчета, размахваше бутилката мараскин и продължаваше с най-безличен тон:

– Готвачите получили световъртеж, прегорили манджите, от мъка се напили с мараскин... искаш ли и ние да си пийнем?

Ние пък защо трябва да се напиваме? – подозрително изгледа майка си Борис.

– И ние – от мъка. Мечоците ги няма, филмът остана недовършен, светът няма да узнае за нашите подвизи...

– Какви подвизи? – трепна Борис, приспаното неотдавна съмнение прерасна в подозрение и заграчи тревожно: „Тя както винаги е скроила нещо нечувано и сега пак се преструва на невинна. Тя дори не се преструва. Тя счита, че е извършила похвално деяние.“

В това време Марта отвори бутилката, отпи и се нацупи:

– Мараскин, та мараскин! Глупости. По-добре аз да си пия ментов чай. А ти, ако искаш, трови се с тая течност.

– Не ти ли е жал за мен? – предпазливо поде Борис. – И не е ли престъпление майките да дават алкохол на синовете си?

– Хайде да не говорим толкова откровено за престъпления – предложи Марта. – Впрочем какво точно е „престъпление“?

Борис усети студен повей в гласа на Марта. Посоката на разговора обещаваеше стръмнини, пропасти, вулкани и земетръси. Той постла ризата си на пясъка, покани майка си да седне и отвърна, като я гледаше в упор:

– Например престъпление е да унищожиш живот.

– Чий? – поиска уточняване Марта.

Борис усети, че нагазват в безбрежните блата на човешките представи за ЗАКОНА.

Марта не мислеше да го затруднява:

– Ако индус убие крава – това е престъпление, ако член на племето керте убие човек – това е подвиг...

– И тъй – въздъхна Борис. – Ако учен, който е дал клетва да защити живота на планетата, унищожи един непознат вид – бегсите, – той е престъпник, но ако Марта Матева стори това...

– Ти какво? Да не ти се ще да ме изкараш престъпница? Аз никакви клетки не съм давала. И щом искаш да знаеш, престъпление щеше да бъде, ако бях оставила разни видове да ми унищожават децата.

– Никой не ти е унищожавал децата! – скочи Бо рис.

– Ако не точно моите, пострадали са деца на други майки. Да не искаш спокойно да гледам тези безчинстват? Та твоите благонравни приятелчета искаха да попилеят и мен! А мен знаеш ли колко милиона години ме е създавала Земята?

– Ами тях? – със схванат от вълнение глас протеина Борис. – Тях някоя планета може да ги е създавала триста пъти по-дълго време. Те бяха с по-висше мислене от нашето, по-добре устроени, по-чувствителни и добри, те бяха благонравни!

– Ами да! От тяхната благонравност хората си губеха ума, а човечеството и без това не страда от излишък на ум!

– И въпреки това ти нямаш никакво, абсолютно никакво право да ги унищожаваш! Майко, какво направи ти нещастните бегси? – извика Борис.

– Я по-тихо! – му се солна Марта. – Да не мислиш, че съм канибалка и съм ги изяла благонравните мечоци?

– А къде са те?

– Ела да видиш – се усмихна съзаклятнически Марта и го поведе към жилищата за хора, без да обръща внимание на смайването му. Въведе го в своя апартамент, захвана да се оплаква, че тая климатична инсталация явно е сътворена за мечки, а не за певци, и ще й разсипе гласните струни.

Борис едва не изкрещя от нетърпение.

– Но къде са бегсите?

– Чакай малко де! Откъде се навъди това припряно младо поколение, ум не ми стига... – и затършува из гардероба.

Борис отчаян седна на пода с кръстосани нозе и опита да се успокои чрез самовнушение. В това време Марта весело възкликна:

– А, ето го! Дръж! – и подхвърли към Борис малко бронзово яйчице.

Борис го улови и чак след време успя да зададе въпроса:

– Ами ако не бях го хванал?

– Нечупливо е – небрежно го осведоми Марта. – Опитай, ще

видиш.

– Ти си искала да го строшиш?

– А, не. Бегсите ме осведомяха. Освен това не гори, не...

– Как – бегсите? – не можеше да разбере Борис.

– Я си сложи ризата, уважаеми сине, вземи яйцето и ела при ония заседатели. Няма да обяснявам на всеки поотделно!

Появяването на Марта, Борис и яйцето в заседателната зала предизвика всеобщо смущение.

Марта се размя от сърце:

– Вие какво? Да не видяхте главата на Медуза Горгона, та се вкаменихте? На си ви яйцето. Търсихте бегсите – ето ги. Всички са вътре, до един.

И като се намести до председателя, с делови тон Марта обясни, че при бегсите процесът на размножаване може да действа и с отрицателен знак и както бегсите са могли да се размножат чрез деление и вадене на бронзови яйца от торбичките си, така са успели и да се приберат в това яйце. Е, ако на някого му се прииска да ги излюпи наново, може да ги постави при ниски температура и размножаването ще се повтори, но тогава тя лично съвсем няма да се меси в тая работа, нека бегсите изричат човечеството от Земята, щом на това човечество толкова му е умът.

Учените я гледаха омаломощени и съсипани. И тридесет пъти и зададоха въпроса: „Но как постигнахте това?“, преди Марта да свърши с усукванията си и да признае, че вместо да хитрува пред мечетата и да се преструва, че нищо не знае за тях, ги е събрала и помолила да ѝ обяснят защо искат гибелта на човечеството. Бегсите изпаднали в смут и заявили, че нищо подобно не желаят.

– А защо тогава се размножавате като някакви си амеби, чехълчета или зелени еуглени? – вещо запитала Марта.

Тогава бегсите благонравно навели глави в рекли, че вече няма да правят така.

(Да, да, точно тъй било. Какво има за чудене?)

И за да демонстрират добрите си намерения, почнали да се смаляват, да се залепват едно за друго, да се скриват в яйца, които се прибират в торбичките и... тъй се стигнало до едно-единствено яйце.

Поразените учени предаваха яйцето от ръка в ръка, докато доктор Беля не им напомни, че от топлината яйцето се смалява и че преди да продължат заседанието, то трябва да бъде поставено на подходяща температура, за да се запази животът в него.

– Нищо му няма – ги „успокои“ Марта. – Аз колко време си го

държа в гардероба.

– Какво?! – недоумяващ и обезоръжен от невинния ѝ вид възклик-на доктор Беля.

– Може би искате да узнаете защо направих всичко това? – предизвикателно каза Марта. – Е, аз пък няма да ви давам обяснение. Да не съм длъжна? Оправяйте се сами. Но, повтарям, друг път няма да се хвана да убеждавам тия благодетелници да се скрият. То, всяка благодетелност си има граници.

– Но вие може би сте им навредили. Може би сте унищожили тези разумни същества, космически пратеници – заяви председателят.

– Хайде де! – присви устни Марта. – Вие да сте видели някой благодетел да загине? – и добави: – Най-много... да загине от благодетелност. А това яйце, ако питате мен, по-добре да не стои на Земята. Знаели се какви времена идат? Хем човеци, хем бегси, няма ли да ѝ стане много на тая Земя и няма ли да се разклати от човешчина и благодетелност? На тая горкичка планета ѝ стигат едни изчадия. Я, хайде, другите вие ги запилейте на Хермиона или на Палант. Доколкото съм осведомена, там температурите са подходящи за благодетелни същества.

Засадаващите не скриха учудването си от осведомеността на Марта, а тя, свикнала да ѝ се чуди светът, направи умопомрачителното си изказване:

– Уважаеми хора, аз ненавиждам дилетантщината, особено държа на висотата в професионализма и поради това се съмнявам във високия разум на някои професионалисти и следя според силите си доколко те го проявяват, за да мога по най-дилетантски начин да поправам грешките им – и си излезе, като остави учените да блъскаат високия си разум в загадката: „Тая Марта Матева не е ли една от загадките на планетата? И не е ли време някои известни професионалисти да се занимаят със странните ѝ вмешателства? Професор Жлебински твърди, че тя му дава идеи за епохални открития, Институтът за проучване на необяснени явления изтъква ролята ѝ за разгадаване на тайните на Бермудския триъгълник, дори самият доктор Беля изпитва необяснима нужда да говори с нея поне веднъж месечно непрестанно да слуша записи с нейния глас – това стимулирало творческото му мислене.“

А Борис Матов, за чието присъствие учените бяха забравили, разсъждаваше:

„Според мен доктор Беля е влюбен в майка ми. Какво ли нещастие е човек да обича жена като нея? Добре поне, че тая опасност е ограничена. На света едва ли има други екземпляри от тоя вид“ – реши, че е

непочтително да преценява майка си по такъв начин и незабелязано напусна залата.

Майка му пак беше на брега. Събираше камъчета и черупки от миди, дезинфекцираше ги с мараскин и пълнеше калъфа на Борисовия фотоапарат – последно чудо на техниката. Самият апарат лежеше върху левия ѝ сандал, а десният му пазеше сянка.

Борис поклати глава, прилекна до майка си и взе да ѝ помага. Когато работата беше привършена, той се опита да подхване:

– Майко, понякога ми се струва, че съм по-възрастен от теб и трябва да те закрилям и напътствувам.

– Това е чудесно. Напътствуй ме.

– Тогава остави, моля ти се, обичайния си маниер...

– А-а-а, няма! Ти искаш аз да говоря с тебе сериозно. Ти искаш аз да облека мислите си в униформи и да ги строя в редици? А как тогава те ще пърхат около света? Как ще менят лицата си и цветовете си? Тези мисли са мои и аз ще се разпореждам с тях както ми е угодно, напук на тебе и на баща ти. Борисе, ами той какво ли прави? И Малката! Веднага си тръгваме!

Матев и Малката правеха желе от ягоди.

– Любимото ми желе! – каза Марта и се зае да го унищожава.

– А какво стана с бегсите? – плахо опита да се осведоми Матев.

– Бегси ли? Какви бегси? Няма никакви бегси – отвърна Марта.

– Но, мамо! – намеси се малката Матева. – Къде са те сега?

– Тя ги прибра – мрачно съобщи Борис. Марта изрази такава изненада:

– Хайде пък и ти! Тая къща е пълна с фантазори. Аз съм една нещастна майка. От днес нататък забранявам! От днес нататък в тоя дом има право да фантазира само писателят Матю Матев, при условие, че това няма да е без мярка.

– Ох! – страдалчески въздъхна Матев. – Може ли човек да знае какво е мярка, щом живее с такова чудо като тебе?

– А, „чудо“! Ето ти благодарност! – изведнъж Марта стана язвителна: – Разбира се, когато трябва да се извърши нещо необичайно трудно, всички се надяват на чудо. Когато се налага Франция да бъде спасена, появява се Жана д'Арк. Но след като опасността отmine, „чудото“ го горят на клада, а може да има и по-жалък край – да му се присмиват и да го унижават. Когато те изгорят на клада, поне е възможно някой ден да те обявят за национална героиня. Но ако извършиш чудо ей тъй, ако не парадираш с него и не изтъкваш, че това ти е струвало много усилия...

какво чудо е то? И тогава с теб могат да се подиграват. Е, хайде, смейте се на „невероятната“ Марта Матева! Мръдне си тя малкото пръстче... и чудото става. На нея ѝ е лесно! Много лесно и весело е да измисляш странни детайли за фантастичните писания на мъжа си, да щадиш самочувствието му, да го предизвикваш и насърчаваш по ненатрапчив начин, да отглеждаш деца, да ги пазиш от беди, да ги спасяваш от най-безизходни положения и на всичко отгоре да пееш и да забавляваш света. Весела роля, няма що! – и Марта, възмутена от коравосърдечие то на целия свят, стана и се запъти към стаята си.

Но преди да направи две крачки, се намери на метър и половина разстояние от пода.

Борис я вдигна на ръце и решително изрече:

– Майко, ако ти на часа не станеш такава, каквато си, аз веднага ще скоча в „Синия звяр“ и ще стартирам купата „Фрейя“.

– Пусни ме! Не ме ли виждаш, че съм сериозна?

– Извинявай, но кой може да те понася, когато си такова състояние? – се намеси Матев.

– Аз я понасям! Аз си я обичам винаги! Пусни ми хубавата майчица! – Малката Матева се нахвърли върху брат си и стъпи на креслото, за да ѝ е по-удобно да го гъделичка и шипе, а едновременно с това да целува майка си.

Креслото се размести. Момичето залитна, Матев се втурна да я лови и след секунди цялото семейство се търкаляше по пода и всички загрижено оглеждаха да не би Марта да се е ударила, после я молеха за прошка, накрая донесоха нова купичка с желе от ягоди и я поднесоха в знак на помирение.

– Какво ли не прави човек заради децата си? – безнадеждно въздъхна Марта. – Готов е да воюва с най-гъмните сили на природата, готов е дори да премахне такива мили създания като бегсите.

– Значи ти все пак си ги унищожила – изпитателно загледа майка си малката Матева.

– А, не – с яд произнесе Марта. – Заради едно толкова злонравно човечество аз няма да навреда на благонравните същества. Те си стоят в яйцето и чакат. Ако човечеството някой ден стане по-великодушно от тях – нека съществува. Но ако не заслужава честта да обсебва тая толкова красива планета, Земята, поне ще остане наследство на благонравните. Пада му се на това злонравно човечество да има още една заплаха – благонравните! – и тя погледна отчаяно: – Все пак, аз ягдовото желе без лъжичка ли ще го ям?

КРАЙ

© 1989 Величка Настрадаинова

Сканиране, разпознаване и редакция: Преслава, 2008

Издание:

Величка Настрадаинова. „Невероятната Марта“, НФ разкази, изд. „Отечество“, София,
1989

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8361>]